

Bachelor Sociaal Juridische Dienstverlening Hogeschool Leiden

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
21 en 22 november 2018*

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool Leiden

Zernikedreef 11

2333 CK Leiden

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: bachelor sociaal juridische dienstverlening

Locatie: Leiden

Variant: Voltijd

Croho-nummer: 34641

Visitatiecommissie

Raoul van Aalst, voorzitter

Eric van de Luytgaarden, deskundige

Jan-Albert Waal, deskundige

Hanna van Veeren, student-lid

Mark Delmartino, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui VBI

Vlindersingel 220

3544 VM Utrecht

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	8
2. Onderwijsleeromgeving	10
3. Toetsing	14
4. Gerealiseerde leerresultaten	17
Bijlagen	19
Bijlage 1 Visitatiecommissie	20
Bijlage 2 Programma visitatie	21
Bijlage 3 Eindkwalificaties	22
Bijlage 4 Programmaoverzicht	23
Bijlage 5 Bestudeerde documenten	24

Samenvatting

Op 21 en 22 november 2018 is de bacheloropleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) van de Hogeschool Leiden gevisiteerd door een commissie van AeQui. De vierjarige voltijdse opleiding van 240 studiepunten beoogt studenten op te leiden tot breed gevormde en praktisch ingestelde SJD professionals die verbonden zijn met het werkveld en oplossingen zoeken voor de vraagstukken van hun cliënten. De opleiding bestaat al enige tijd en wordt momenteel opnieuw vormgegeven; sinds 2017-2018 wordt het curriculum 'nieuwe stijl' geleidelijk ingevoerd. De nieuwe onderwijsaanpak houdt rekening met de strategische krachtlijnen van de Hogeschool Leiden en de vertaling hiervan op faculteitsniveau. Voor de evaluatie heeft de commissie gebruik gemaakt van het NVAO-kader voor een beperkte opleidingsbeoordeling. Het totaaloordeel van de commissie is **voldoende**.

Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding SJD heeft een eigen visie op het beroep van sociaal juridisch dienstverlener en realiseert die visie via het onderwijs dat ze aanbiedt in de faculteit Management & Bedrijf van de Hogeschool Leiden. Hiertoe zijn de landelijk vastgestelde competenties versterkt met specifiek Leidse aandachtspunten zoals professionele ontwikkeling. De aanpak van de opleiding 'nieuwe stijl' is volgens de commissie vernieuwend en zal ongetwijfeld inspiratie bieden voor andere opleidingen te lande. De constante aandacht voor zowel het beroep als de cliënt en de integrale benadering van juridische, sociaalwetenschappelijke en communicatieve competenties spreekt bovendien heel wat studenten aan. De commissie moedigt de opleiding aan om op de ingeslagen weg verder te gaan. Op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie beoordeelt de commissie de beoogde leerresultaten als **voldoende**.

Programma

Het programma van de bacheloropleiding SJD wordt op dit moment volledig vernieuwd. Zowel in het 'oude' als het 'nieuwe' programma zijn de inhoud van de programmaonderdelen afgestemd op de beoogde eindcompetenties. De eigen signatuur van de Hogeschool Leiden, de faculteit Management & Bedrijf en de opleiding SJD komen duidelijk tot uiting in het curriculum: het gaat om een opleiding die zich richt op het toekomstige beroep van SJD'er, die studenten op effectieve wijze aanzet tot leren en waarbij

studenten op de campus samen werken aan beroepsproducten. De docenten zijn een zeer belangrijke factor in het succes van de opleiding: ze zijn inhoudelijk en onderwijskundig deskundig; studenten zijn bij de Leidse SJD 'in goede handen'. De goede materiële voorzieningen en studiebegeleiding vervolledigen de leeromgeving. Op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie beoordeelt de commissie de onderwijsleeromgeving als **goed**.

Toetsing

Binnen de opleiding SJD is de toetsing adequaat georganiseerd. De huidige visie op toetsing met een waaier aan toetsvormen en een sterke nadruk op integrale ontwikkelingsgerichte portfolio-beoordeling past bij de nieuwe onderwijsaanpak. Toetsen zijn valide, betrouwbaar en transparant; de examencommissie vervult haar taken naar behoren. De nieuwe onderwijsaanpak biedt ruimte om ook de toetsing aan te scherpen: evaluatieformulieren en procedures kunnen effectiever worden ontwikkeld en ingezet, het niveau van sommige toetsen mag omhoog, de beoordeling van stage en afstudeerwerken mag wat strenger, en de examencommissie kan met meer pro-activiteit haar borgingstaak opnemen. De commissie beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van vijftien eindwerken uit de academiejaren 2016-2017 en 2017-2018 is de commissie van oordeel dat de beoogde leerresultaten

van de bacheloropleiding SJD worden gerealiseerd. De onderwerpen van de afstudeerwerken passen goed bij de opleiding. De kwaliteit van individuele producten is echter wisselend: altijd voldoende, zelden indrukwekkend en vaak minder sterk dan het eindcijfer doet vermoeden. In de toekomst zal het beroepsproduct een nog prominentere plaats innemen in het afstudeertraject. De vlotte overgang van studie naar werk toont aan dat de Leidse studenten op de juiste manier worden opgeleid tot SJD professionals. De commissie beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Aanbevelingen

De bacheloropleiding SJD wordt al geruime tijd aangeboden in de Hogeschool Leiden en bevindt zich nu in een transitiefase. De nieuwe onderwijsaanpak wordt geleidelijk ingevoerd, systematisch geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Met het oog op deze toekomst geeft de commissie volgende suggesties ter overweging:

- de opleiding kan meer beroep doen op alumni als sparring partner voor het aftoetsen van de beoogde onderwijsplannen en als supporter van de Leidse SJD-opleiding in het werkveld;
- de opleiding kan de efficiëntie in organisatie en uitvoering van toetsing vergroten door effectievere evaluatieformulieren te ontwikkelen en door meer ruimte te geven aan het timmermansoog van de examinatoren;
- de examencommissie kan met meer proactiviteit en creativiteit haar borgingstaak opnemen door de onderwijsontwikkelingen op de voet te volgen, de curriculumcommissie te adviseren, en de kwaliteit van de toetsen en de beoordeling van stage en afstudeerproducten systematisch te verifiëren;
- de opleiding kan studenten, alumni en werkveld op een meer systematische wijze betrekken bij de evaluatie van de onderwijskwaliteit.

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de bacheloropleiding Sociaal Juridische Dienstverlening. De commissie kwalificeert de opleiding als voldoende.

Namens de voltallige visitatiecommissie,

Utrecht, februari 2019

Raoul van Aalst
Voorzitter

Mark Delmartino
Secretaris

Inleiding

De bacheloropleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) is een vierjarig voltijds programma van 240 studiepunten. Het beoogt studenten op te leiden tot breed gevormde en praktisch ingestelde SJD professionals die verbonden zijn met het werkveld en oplossingen zoeken voor de vraagstukken hun cliënten. De opleiding bestaat al enige tijd en wordt momenteel opnieuw vormgegeven; sinds 2017-2018 wordt het curriculum 'nieuwe stijl' geleidelijk ingevoerd. De nieuwe onderwijsaanpak houdt rekening met de strategische krachtlijnen van de Hogeschool Leiden en de vertaling hiervan op faculteitsniveau. In dit rapport kijkt de commissie naar de verwezenlijkingen van de SJD opleiding in het verleden, naar de kwaliteit van het onderwijs in 2018-2019 en naar de plannen voor de nabije toekomst.

De instelling

De eerste aanzet tot wat nu de Hogeschool Leiden is, werd gegeven in 1985. Na verschillende fusies tussen regionale onderwijsinstellingen betrok de Leidse Hogeschool in 1999 de huidige campus aan de Zernikedreef. Het aantal medewerkers, studenten en opleidingen is sindsdien verder toegenomen, waarbij het onderwijs zich richt op de domeinen Jeugd, Gezondheidszorg en Life Sciences. In het Instellingsplan 2017-2022 heeft de hogeschool vijf beloftes vastgelegd, ontwerpprincipes die vorm geven aan het onderwijs in de nabije toekomst: (i) wij kennen de student en de student kent ons; (ii) we helpen de student actief en voltijds te studeren; (iii) we verzorgen goed beroepsonderwijs in, met en voor het werkveld; (iv) we zijn een leergemeenschap: iedereen doet ertoe, hoort erbij, bouwt mee en draagt bij; (v) we zijn een goed georganiseerde hogeschool. Deze ontwerpprincipes zijn vertaald naar meer concrete beloftes van de Faculteit Management & Bedrijf, waartoe de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) behoort. De faculteit werkt aan een Toekomstbestendige Onderwijs Praktijk (TOP) waarbij studenten nu en in de toekomst onderwijs krijgen dat aansluit bij nieuwe ontwikkelingen. Een belangrijk uitgangspunt voor het onderwijs is dat de student gaat leren en blijft leren, ook tijdens de professionele carrière.

De opleiding

De bacheloropleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) is een vierjarig voltijds program-

ma van 240 studiepunten. Het beoogt studenten op te leiden tot breed en praktisch ingestelde SJD professionals die inclusief denken en betrokken zijn, die zich bewust zijn van hun positie in de keten en zich verbinden met partners in het werkveld. Op die manier kunnen zij op eigen wijze oplossingen brengen voor de vraagstukken van en met de klant.

Sinds het schooljaar 2017-2018 is een nieuw curriculum van start gegaan. Dit betekent dat ten tijde van de visitatie, studenten van het eerste en tweede jaar volgens het nieuwe programma worden onderwezen en hierbij een nieuwe set van acht leerresultaten realiseren; de derde- en vierdejaars studenten volgen momenteel het oude curriculum met negen eindcompetenties. De instroom van studenten is over de laatste tien jaar eerst toegenomen om dan weer wat af te nemen: van 56 studenten (cohort 2008) over 208 (cohort 2015) naar 135 (cohort 2017).

De visitatie

De Hogeschool Leiden heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. De visitatie vond op 21 en 22 november 2018 plaats volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met de voltallige commissie gedaan, tijdens het voorbereidend overleg en afsluitend bij de oordeelsvorming; voorzitter en

beide domeindeskundigen hebben alle opleidingen in het gehele cluster beoordeeld.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd. Hierbij heeft de commissie gekeken naar de verwezenlijkingen uit het verleden (zoals de kwaliteit van de afstudeerproducten), naar de kwaliteit van het onderwijs in 2018-2019 (curriculum en toetsing nieuwe (jaar 1+2) en oude stijl (jaar 3+4), docenten en voorzieningen) en naar de plannen voor de toekomst (met name het optuigen van het derde en vierde jaar volgens de nieuwe onderwijsaanpak).

Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie. Deze rapportage is in januari 2019 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding worden verwerkt in een definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in april of mei 2019. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding SJD heeft een eigen visie op het beroep van sociaal juridisch dienstverlener en realiseert die visie via het onderwijs dat ze aanbiedt in de faculteit Management & Bedrijf van de Hogeschool Leiden. Hiertoe zijn de landelijk vastgestelde competenties versterkt met specifiek Leidse aandachtspunten zoals professionele ontwikkeling. De aanpak van de opleiding 'nieuwe stijl' is volgens de commissie vernieuwend en zal ongetwijfeld inspiratie bieden voor andere opleidingen te lande. De constante aandacht voor zowel het beroep als de cliënt en de integrale benadering van juridische, sociaalwetenschappelijke en communicatieve competenties spreekt bovendien heel wat studenten aan. De commissie moedigt de opleiding aan om op de ingeslagen weg verder te gaan. Op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie beoordeelt de commissie de beoogde leerresultaten als **voldoende**.

Bevindingen

Sinds 2016 is een herijking van het SJD-onderwijs aan de gang bij de Hogeschool Leiden. Die aanpassing kadert in de vernieuwde onderwijsvisie van de hogeschool. Hogeschoolbrede beloftes, faculteitsbrede principes en de visie van de opleiding op het beroep maken dat het vernieuwde onderwijs binnen de Leidse opleiding SJD integraal is, gebaseerd op vraagstukken uit de beroepspraktijk, en ontwikkelingsgericht wordt getoetst. Volgens die nieuwe visie beoogt de bacheloropleiding 'Leidse SJD'ers' op te leiden: breed en praktisch ingestelde sociaal-juridische professionals, die op eigen wijze oplossingen brengen voor de vraagstukken van en met de klant of de werkgever. De combinatie in het programma van recht, sociale wetenschappen en communicatie maakt dat SJD-studenten na het afronden van de opleiding professionele taken in sociaaljuridische dienstverlening kunnen uitvoeren.

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn gebaseerd op het landelijke SJD-competentieprofiel en beschreven in bijlage 3 van dit rapport. De hogeschool heeft bij de vertaalslag naar specifieke leerresultaten voor de Leidse SJD-opleiding twee landelijke competenties verbonden en twee eigen competenties toegevoegd: onderzoekend vermogen en professionele ontwikkeling. Hiermee onderstreept ze het belang dat de opleiding hecht aan het opleiden van kritische, reflecterende professionals. De commissie heeft tijdens het bezoek een

document ontvangen waarin de acht beoogde leerresultaten zijn uitgewerkt op drie niveaus. Voor elk niveau wordt aangegeven welke beroepsproducten worden verwacht en aan de hand van welke indicatoren wordt vastgesteld of het beoogde niveau wordt gerealiseerd. Alle competenties worden op die manier gedurende de opleiding in toenemend niveau afgetoetst. De commissie heeft tijdens het bezoek ook een beschrijving ontvangen van de Body of Knowledge and Skills (BoKS), een overzicht van alle kennis- en vaardigheidsgebieden waar de afgestudeerde SJD'er minimaal over dient te beschikken. De BoKS van de Leidse SJD-opleiding bestaat uit relevante aspecten van juridische kennis, thematische rechtsgebieden, sociaalwetenschappelijke kennis en sociaaljuridische vaardigheden. De onderwijsonderdelen uit de BoKS worden aan de verschillende competenties gekoppeld. Uit de gesprekken onthoudt de commissie dat de opleiding, mits enige hertaling, zowel bij de eindcompetenties als de BoKS uitgaat van wat landelijk is vastgesteld. De eigen kleur van de SJD-opleiding bij de Hogeschool Leiden bestaat erin dat ze opleidt tot kritische studenten die zelf tot oplossingen komen en zichzelf aansturen binnen de beroepsrollen. De opleiding moedigt studenten dan ook aan om binnen de breedte van het SJD-terrein de competenties voor zichzelf te vertalen en zich te profileren via de eigen sterke punten.

De opleiding heeft talrijke contacten met het werkveld. Via de beroepenveldcommissie en

contacten met stage- en afstudeerorganisaties houdt de opleiding voeling met ontwikkelingen in het werkveld die relevant zijn voor het onderwijs. Studenten komen tijdens de opleiding op verschillende manieren in aanraking met het werkveld: gastsprekers geven vanuit de praktijk een inleiding op de thema's die in een bepaalde onderwijsperiode centraal staan; studenten gaan al tijdens het eerste jaar op pad om een indruk te krijgen van het werk van een SJD'er in de praktijk.

Overwegingen

De commissie constateert dat de opleiding een eigen, sterk praktijkgerichte, visie op het beroep heeft en die visie realiseert in zowel onderwijs als toetsing binnen de opleiding SJD aan de Hogeschool Leiden. Die visie op het vak is volgens de commissie adequaat en - zeker in vergelijking met vorige visitaties - aangescherpt. De kracht van de opleiding ligt volgens de commissie in de wijze waarop die praktijk vorm krijgt binnen het onderwijs. De commissie is van oordeel dat de

beoogde leerresultaten een passende combinatie vormen van landelijk vastgelegde competenties en specifiek Leidse doelstellingen. Die competenties zijn uitgewerkt op drie niveaus en vertaald naar het SJD-onderwijs van de hogeschool.

De aanpak van de opleiding 'nieuwe stijl' is volgens de commissie vernieuwend en zal ongetwijfeld inspiratie bieden voor andere opleidingen te lande. Bovendien constateert de commissie dat studenten specifiek voor de Leidse aanpak kiezen: de aandacht voor zowel SJD-beroep als cliënt gedurende de hele opleiding en de integrale benadering van juridische, sociaalwetenschappelijke en communicatieve competenties spreekt heel wat studenten aan.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

2. Onderwijsleeromgeving

Het programma van de bacheloropleiding SJD wordt op dit moment volledig vernieuwd. Zowel in het 'oude' als het 'nieuwe' programma zijn de inhoud van de programmaonderdelen afgestemd op de beoogde eindcompetenties. De eigen signatuur van de Hogeschool Leiden, de faculteit Management & Bedrijf en de opleiding SJD komen duidelijk tot uiting in het curriculum: het gaat om een opleiding die zich richt op het toekomstige beroep van SJD'er, die studenten op effectieve wijze aanzet tot leren en waarbij studenten op de campus samen werken aan beroepsproducten. De docenten zijn een zeer belangrijke factor in het succes van de opleiding: ze zijn inhoudelijk en onderwijskundig deskundig; studenten zijn bij de Leidse SJD 'in goede handen'. De goede materiële voorzieningen en studiebegeleiding vervolledigen de leeromgeving. Op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie beoordeelt de commissie de onderwijsleeromgeving als **goed**.

Bevindingen

Programma

De bacheloropleiding SJD wordt aangeboden als een vierjarige voltijdse studie van 240 ECTS. In het schooljaar 2017-2018 is een nieuw curriculum van start gegaan dat jaar na jaar wordt uitgerold. Dit betekent dat ten tijde van de visitatie, studenten van het eerste en tweede jaar het nieuwe programma volgen en de derde- en vierdejaars studenten het oude curriculum. Een overzicht van het programma voor het schooljaar 2018-2019 met de verschillende opleidingsonderdelen is beschikbaar in bijlage 4 bij dit rapport.

Het eerste en tweede jaar bestaat uit elk vier onderwijsperiodes ('blokken'). Elk blok behandelt een thema waarin de doelgroep centraal staat, zoals 'Waar woont jouw doelgroep' of 'Maatschappelijke ondersteuning & participatie'. In iedere onderwijsperiode worden de juridische, sociaalwetenschappelijke en communicatieve leerlijnen met elkaar verweven en via het portfolio van de student getoetst. Tijdens elk blok worden ook faculteitsbrede modules aangeboden zoals taal, presenteren en onderzoeksvaardigheden. Alle elementen uit de BoKS komen tijdens deze studiejaren aan bod zodat elke student over de nodige basiskennis en -vaardigheden beschikt en zich vanaf jaar 3 kan specialiseren. Het derde en vierde studiejaar bestaan uit een stageperiode van tien maanden,

minor(en)blokken en het afstudeertraject. In het afstudeerproces staat niet het probleem of de vraag centraal, maar de mogelijke oplossingen voor het praktijkprobleem. Het resultaat is een beroepsproduct en een verantwoordingsverslag. De opzet van het derde en vierde jaar veranderen niet wezenlijk in het nieuwe curriculum.

In het hernieuwde eerste jaar wordt gewerkt met portfolio-opdrachten. Elk blok vertrekt vanuit een vraagstuk uit de beroepspraktijk waarbij dienstverlening aan de cliënt centraal staat. De vragen zijn in samenspraak met het beroepenveld ontwikkeld. In elk vraagstuk komen steeds drie leerlijnen aan bod: sociale wetenschappen, recht en communicatieve vaardigheden (inclusief Nederlands). Deze leerlijnen omvatten de kennis en vaardigheden die iedere SJD'er op grond van de BoKS behoort te beheersen. Aan elke vraag wordt gewerkt via tussentijdse opdrachten waarop studenten feedback en feedforward ontvangen van vakdocenten en peers. Op die manier wordt de groei van studenten gemonitord en waar nodig bijgestuurd.

De opleiding vindt taalvaardigheid essentieel voor een SJD'er: taal, taalvaardigheid en taalverwerving komt aan bod in alle programmaonderdelen; tijdens het eerste jaar krijgen alle studenten Nederlands taalonderwijs.

Hoewel de opleiding een duidelijk Nederlands karakter heeft, is internationalisering op verschillende manieren aanwezig in de opleiding: inhoudelijk in blok 8 rond migratie, vreemdelingenrecht & Europees recht, in Engelstalige vakken tijdens het eerste jaar, via een uitwisseling met studenten van de Erasmus Hogeschool in Brussel, en eventueel via een stageperiode of minor in het buitenland. Daarnaast bestaat ongeveer de helft van de doelgroep uit mensen die niet in Nederland zijn geboren en zullen tegen 2020 naar verwachting 20% van de Nederlandse SJD-professionals een ander land van herkomst hebben.

De meeste studenten stromen de opleiding in met een mbo of havo diploma. De nieuwe onderwijsaanpak moet ervoor zorgen dat de SJD-studenten gaan leren. Het onderwijs wordt zo aangeboden dat studenten met verschillende leerstijlen aan hun trekken komen: er is de digitale leeromgeving en studenten zijn fysiek aanwezig in de les, de modules bestaan uit zowel individuele als groepsopdrachten, en studenten kunnen zowel thuis werken als de opdrachten maken op de campus. De werkvormen zijn activerend en motiverend: de leerstof wordt op de online leeromgeving aangeboden via literatuur, lees- en kijkopdrachten en kennisclips. In een werkcollege wordt de aangeboden stof verder verwerkt. De stappen die studenten in hun ontwikkeling zetten, worden vastgelegd in het portfolio. Coaches monitoren en beoordelen de ontwikkeling die studenten doormaken en bespreken dit tijdens coachgesprekken. Studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat er heel wat diversiteit is binnen elk cohort en dat ze de (nieuwe) onderwijskundige aanpak ten zeerste appreciëren.

Het doel van het onderwijs in het eerste jaar is dat studenten hun propedeuse in een jaar behalen: "nominaal is normaal". Wie (net) niet de volledige 60 ECTS behaalt, krijgt tijdens het eerste blok van jaar 2 de mogelijkheid om alsnog de ontbrekende studiepunten te verzilveren.

Enkele studenten meldden tijdens de gesprekken dat het (vernieuwde) eerste jaar studeerbaar is: tijdens informatiedagen wordt gesteld dat studenten vier dagen per week aan de studie moeten besteden en dat werd door de gesprekspartners ervaren als een correcte tijdsinschatting. Studenten die nog een beperkt programma moeten afwerken tijdens het tweede jaar worden hierbij ondersteund door de opleiding. Een van de gesprekspartners was erg enthousiast over dit aanbod aangezien de propedeuse hierdoor alsnog werd behaald.

Omdat heel wat studenten op het einde van het programma studievertraging opliepen, ontmoeten studenten uit de afstudeerfase elkaar nu regelmatig in *learning communities* om onder begeleiding van twee docenten ervaringen te delen, vragen te stellen en elkaar tips te geven. De eerste resultaten zijn alvast hoopvol: minder studievertraging en hogere slagingspercentages. Volgens de studenten zijn de *learning communities* bovendien een aangename manier om het afstudeertraject efficiënt af te ronden.

Personeel

De docenten die voor de commissie zijn verschenen, waren enthousiast over hun opleiding en de nieuwe aanpak. Hoewel de docent-student ratio de laatste jaren verbeterd is, ervaren docenten een hoge werklast. Uit de gesprekken komt naar voren dat de nieuwe onderwijsaanpak vraagt om een andere manier van werken, waarbij heel wat meer tijd kruipt in het nakijken en feedback geven van portfolio-opdrachten. Ook de intensievere begeleiding van afstudeerders heeft impact op de werklast. De commissie onderhoudt voorts uit de gesprekken dat de werklast erkend wordt door het management en dat binnen de opleiding al enkele maatregelen zijn genomen om de werkdruk in de nabije toekomst te verlagen: betere roostering, minder portfolio-opdrachten, en beperktere en uniforme beoordelingsformulieren.

De studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat ze zeer tevreden zijn met de docenten: lesgevers zijn niet enkel inhoudsdeskundig en onderwijskundig onderlegd, ze hebben vaak ruime ervaring in de praktijk die ze delen met de studenten. De studenten benadrukten bovendien dat de docenten benaderbaar zijn en zeer betrokken bij de individuele student, wat belangrijk is wanneer ze een steuntje in de rug nodig hebben. De eerste belofte uit het Instellingsplan van de Hogeschool Leiden - 'Wij kennen de student en de student kent ons' – wordt gerealiseerd in de SJD-opleiding.

Voorzieningen

Op de hogeschool is een campus voor studenten van de faculteit Management & Bedrijf ingericht. Tijdens de rondleiding heeft de commissie vastgesteld dat in deze moderne en uitnodigende gezamenlijke studieruimte eerstejaars studenten hun opdrachten maken.

Alle opleidingen in de faculteit Management & Bedrijf hebben tijdens jaar 1 en 2 een studieloopbaanprogramma, Connect. De Connect-coach voert gesprekken met studenten, monitort hun studievoortgang aan de hand van reflecties die ze bij afsluiting van elk portfolio schrijven, en geeft studievoortgangadvies. In jaar 3 en 4 voorziet de opleiding in studieloopbaanbegeleiding: studenten worden begeleid bij de keuze van de stageplaats, de minorperiode en het afstudeertraject.

Overwegingen

De commissie heeft kennis gemaakt met een programma dat ontwikkeld en gedragen wordt door een team van enthousiaste en betrokken docenten. De commissie is erg te spreken over de vernieuwde inrichting van de opleiding, en beoordeelt zowel de kwaliteit als de diversiteit van het geboden onderwijs als goed.

De opleiding zet sterk aan tot leren, en integreert de verschillende kennisgebieden al direct in cliëntgerichte opdrachten per blok. De opleiding is zich er daarbij nadrukkelijk van bewust

dat – nu integratie voorop staat – verdieping van kennis niet vanzelf gaat.

Ook de expliciete en voortdurende aandacht van de opleiding voor de groei van de student vindt het panel goed.

De commissie constateert dat er een duidelijke afstemming is tussen de inhouden van de respectievelijke programmaonderdelen enerzijds en de beoogde eindcompetenties anderzijds; deze vaststelling geldt zowel voor het 'oude' als voor het 'nieuwe' programma. Bovendien komen de eigen signatuur van de Hogeschool Leiden, de faculteit Management & Bedrijf en de opleiding SJD duidelijk tot uiting in het curriculum: het gaat om een opleiding die zich richt op het toekomstige beroep van SJD'er, die studenten aanzet tot leren en waarbij studenten op de campus samen werken aan beroepsproducten. Het is dan ook geen verrassing voor de commissie dat studenten bewust kiezen voor deze SJD-opleiding in Leiden.

De docenten vormen volgens de commissie een zeer belangrijke component in het succes van de opleiding: ze zijn inhoudelijk en onderwijskundig aan de maat en bereid om 'the extra mile' te gaan voor 'hun' studenten. De titel van het zelf-evaluatierapport is zeer toepasselijk volgens de commissie: studenten zijn bij de Leidse SJD 'in goede handen'.

De voorzieningen vormen een integraal deel van de opleiding: de campusruimte voor de eerstejaars studenten, het studieloopbaanprogramma, de soms informele begeleiding door de docenten vormen allemaal pijlers van een leergemeenschap.

Wat betreft de inrichting van het derde jaar, constateert de commissie dat de verschillende betrokken partijen – werkveld, studenten en docenten – in grote meerderheid positief staan tegenover het behoud van een lange stageperiode in jaar 3. De commissie vindt het daarom gepast dat de stageperiode van tien maanden gehandhaafd blijft. Niettemin suggereert de

commissie dat dit geen algemeen verplichte regel wordt zodat ook studenten bediend worden die een andere – gemotiveerde, en door de examencommissie goedgekeurde - invulling willen geven aan hun stage.

Wat betreft de inrichting van het vierde jaar, stelt de commissie vast dat de huidige en toekomstige organisatie van het minor(en)blok bijdraagt tot de ontwikkeling van de individuele student. De commissie onderschrijft die aanpak, waarbij de combinatie van stage, minor en afstudeertraject studenten de mogelijkheid biedt om te specialiseren binnen het gebied van SJD en zo een persoonlijke invulling te geven aan de te verwerven competenties. Verder vindt de commissie het een goed idee dat het beroepsproduct nog meer centraal gezet wordt in het afstudeerproject.

Hoewel strikt genomen kwaliteitszorg meer tot het domein van de instellingstoets hoort, wil de commissie niet nalaten op te merken dat zij nog ruimte ziet voor meer systematisch betrekken van studenten, alumni en werkveld bij de evalu-

atie van de onderwijskwaliteit. Ook kan de opleiding haar voordeel doen bij een grotere betrokkenheid van alumni als sparring partner voor het aftoetsen van de beoogde onderwijsplannen, en als supporter van de Leidse SJD-opleiding in het werkveld.

Tenslotte wil de commissie niet onvermeld laten dat zij van oordeel is dat het opleidingsteam bijzondere complimenten verdient, want het heeft de afgelopen tijd heel veel gerealiseerd.

Samengevat is de commissie van oordeel dat het *unique selling proposition* van de Leidse SJD-leeromgeving 'de menselijke maat' is. De leeromgeving die in het nieuwe programma is gecreëerd overstijgt volgens de commissie ruimschoots de basiskwaliteit.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **goed**.

3. Toetsing

Binnen de opleiding SJD is de toetsing adequaat georganiseerd. De huidige visie op toetsing met een waaier aan toetsvormen en een sterke nadruk op integrale ontwikkelingsgerichte portfolio-beoordeling past bij de nieuwe onderwijsaanpak. Toetsen zijn valide, betrouwbaar en transparant; de examencommissie vervult haar taken naar behoren. De nieuwe onderwijsaanpak biedt ruimte om ook de toetsing aan te scherpen: evaluatieformulieren en procedures kunnen effectiever worden ontwikkeld en ingezet, het niveau van sommige toetsen mag omhoog, de beoordeling van stage en afstudeerwerken mag wat strenger, en de examencommissie kan met meer pro-activiteit haar borgingstaak opnemen. Op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie beoordeelt de commissie de toetsing als **voldoende**.

Bevindingen

Het vernieuwde onderwijs binnen de opleiding SJD is integraal, gebaseerd op vraagstukken uit de beroepspraktijk en wordt ontwikkelingsgericht getoetst. De commissie stelt vast dat die aanpak aansluit bij de visie en het beleid van de hogeschool en de faculteit en momenteel al plaatsvindt in het eerste en tweede jaar van de opleiding.

Bij het herontwerp van het programma zijn op het vlak van ontwikkelingsgerichte toetsing twee principes leidend geweest: toetsing is (zoveel mogelijk) praktijkgericht, geïntegreerd en in de vorm van beroepsproducten; en de student kan zich voorbereiden op de summatieve toetsing met behulp van feedback en formatieve toetsing gedurende het leerproces. De opleiding heeft daarom gekozen voor een systeem van toetsing met portfolio-opdrachten die ontwikkelingsgericht zijn. Het portfolio laat toe studenten op een authentieke manier te toetsen en vast te stellen of en hoe de beroepscompetenties zijn verworven. Op basis van feedback en feedforward door de docent laten studenten bij iedere leerlijn een ontwikkeling zien in de portfolio-opdrachten zodat ze op het einde van het blok aan de vooraf vastgestelde leeruitkomsten voldoen. Daarnaast schrijven ze een reflectie op de competenties die in het blok centraal stonden. Het geheel van deelopdrachten, feedback en reflectie wordt summatief beoordeeld met één cijfer voor de hele onderwijsperiode.

De nieuwe aanpak op het vlak van toetsing brengt ook een compensatieregeling met zich mee. Studenten die tijdens het eerste en tweede jaar een onvoldoende op een deelopdracht compenseren met een voldoende op een andere deelopdracht. De regeling ondersteunt tijdig behalen van de propedeuse, maar laat dus niet toe dat er op een volledige competentie onvoldoende wordt gescoord.

Uit de gesprekken concludeert de commissie voorts dat de opleiding tevreden was met de eerste resultaten van de nieuwe aanpak en die integrale toetsing nu ook doorvoert in het tweede jaar. De portfolio-toetsing staat volgens de gesprekspartners nog niet volledig op punt, met name wat betreft de transparantie van de toetsing voor studenten: daarom worden de beoordelingscriteria van de integrale toetsen meer in lijn gebracht met de leeruitkomsten van het respectievelijke blok en krijgen studenten op voorhand inzicht in de beoordelingsformulieren.

De bevindingen over de toetsing in jaar 1 leiden ook tot aanpassingen in de toetsing van jaren drie en vier. Zo ontwikkelden de docenten een nieuw beoordelingsformulier voor het afstudeerproduct. In het beroepsproduct met bijbehorend onderzoeksverslag en presentatie dienen studenten aan te tonen dat ze vier competenties beheersen op niveau drie. Die competenties worden in het nieuwe evaluatieformulier gekoppeld aan de leerdoelen en de beoordelingscrite-

ria van het opleidingsonderdeel afstudeerproduct. De eerste resultaten zullen zichtbaar zijn op het einde van het studiejaar 2018-2019.

De commissie heeft ook gekeken naar de toetsing van opleidingsonderdelen die nog volgens het oude curriculum worden georganiseerd. Tijdens de voorbereiding van het bezoek heeft de commissie stageformulieren bestudeerd en vijftien afstudeerproducten. Wat betreft de stagebeoordelingen stelt de commissie vast dat het commentaar over de stagebegeleiding zinvol is en informatief. De onderbouwing van de beoordeling van de stage komt echter niet zo goed uit de verf: de evaluatieformulieren zijn zeer formaterend van aard, wat betekent dat de student op verschillende rubrieken een beoordeling krijgt in termen van onvoldoende, voldoende, goed, aangevuld met standaard rubric teksten, maar zonder veel inhoudelijke motivering. Tijdens het bezoek hebben de gesprekspartners aangegeven dat de beoordelingsformulieren over de stage zullen worden aangepast in lijn met de nieuwe aanpak van de hele opleiding.

De opleiding ontwikkelt op dit moment nieuwe beoordelingscriteria voor het afstudeertraject, omdat ze van mening is dat deze welliswaar passen bij de leerdoelen, maar niet volledig aansluiten op de beoogde eindcompetenties. De commissie vindt dit een goede zaak. Tijdens het interne overleg over de kwaliteit en beoordeling van de afstudeerproducten gaven de commissieleden aan dat zij het eindcijfer van verschillende producten nogal ruim vonden. Uit de ingevulde evaluatieformulieren konden ze bovendien niet afleiden waarom / op welke componenten de beoordelaars bepaalde scripties anders – en hoger – quoteerden. Ook hier stimuleren de formulieren tot het zetten van de kruisjes, in plaats van het motiveren van het oordeel.

Tijdens het bezoek gaf de Examencommissie aan dat zij nauw betrokken is bij de ontwikkeling van de nieuwe onderwijsaanpak binnen de opleiding SJD. Een toetscommissie, opgericht binnen de

schoot van de examencommissie, kijkt in het bijzonder naar de manier waarop toetsen worden ontwikkeld en uitgevoerd in het curriculum. Uit het gesprek onthoudt de commissie dat de examencommissie op individueel casusniveau afstudeerproducten nakijkt. Hierbij gaat het niet om een systematische steekproef op inhoudskwaliteit, maar wel om een controle op de gevolgde procedure. Aangezien enkel docenten die door de examencommissie zijn benoemd als examiner optreden bij de beoordeling van scripties / toetsen, is het volgens de examencommissie niet gepast dat ze oordelen herroept; dit gebeurt enkel op voorstel van de docent(en) in kwestie.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de toetsing binnen de opleiding SJD adequaat is georganiseerd en correct wordt uitgevoerd. De huidige visie op toetsing, de nadruk op portfolio-beoordeling en de brede waaier aan toetsvormen passen volgens de commissie bij de nieuwe onderwijsaanpak. Individuele beoordelingen van toetsen, stages en afstudeerproducten zijn volgens de commissie - op basis van haar steekproef - aan de maat. De examencommissie vervult haar taken naar behoren.

Zonder afbreuk te doen aan de manifest aanwezige basiskwaliteit van toetsing, ziet de commissie ruimte voor een verdere versterking van de organisatie en uitvoering van toetsing in de SJD-opleiding nieuwe stijl. Ten eerste vindt de commissie dat de toetsing momenteel teveel formulieren en procedures met zich meebrengt waardoor beoordelaars meer met vormelijkheden dan met inhoud bezig zijn. Dit is een ontwikkeling die volgens de commissie niet echt past bij de Hogeschool Leiden. De commissie raadt de opleiding dan ook aan om opnieuw meer ruimte te geven aan het timmermansoog van de aangestelde examinatoren. Het gaat de commissie om meer inhoud in het oordeel en minder 'vormulier'. De commissie hecht daarbij bovendien nog

meer aan het leereffect, dan aan de navolgbaarheid.

Ten tweede vindt de commissie dat sommige toetsen redelijk eenvoudig zijn; het niveau mag in deze gevallen wat hoger en de cesuur wat strenger. Scripties en stages krijgen vaak naar de mening van de commissie een (te) hoge beoordeling. De commissie raadt de opleiding dan

ook aan om de toetsing aan te scherpen en de beoordeling op een niveau te brengen dat volledig recht doet aan de goede kwaliteit van het onderwijs.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

4. Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van vijftien eindwerken uit de academiejaren 2016-2017 en 2017-2018 is de commissie van oordeel dat de beoogde leerresultaten van de bacheloropleiding SJD worden gerealiseerd. De onderwerpen van de afstudeerwerken passen goed bij de opleiding. De kwaliteit van individuele producten is echter wisselend: altijd voldoende, zelden indrukwekkend en vaak minder sterk dan het eindcijfer doet vermoeden. In de toekomst zal het beroepsproduct een nog prominentere plaats innemen in het afstudeertraject. De vlotte overgang van studie naar werk toont aan dat de Leidse studenten op de juiste manier worden opgeleid tot SJD professionals. Op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie beoordeelt de commissie de gerealiseerde leerresultaten als **voldoende**.

Bevindingen

Het curriculum van de SJD in Leiden bevindt zich in het academiejaar 2018-2019 in een transitiefase. Het afstudeerprogramma beslaat de twee laatste blokken van het vierde jaar en volgt het curriculum oude stijl. De afstudeerfase bestaat uit een plan van aanpak (5 ECTS) een beroepsproduct (20 ECTS), een presentatie in de praktijk en een reflectieverslag (samen 3 ECTS). De competentiematrix laat zien dat in het afstudeerprogramma vier van de negen competenties op eindniveau worden getoetst. De andere competenties worden op eindniveau getoetst tijdens de stage in het derde jaar.

Vanaf het studiejaar 2020-2021 zal ook het vierde studiejaar georganiseerd worden volgens het curriculum nieuwe stijl. Momenteel bekijkt de opleiding hoe ze dit vierde jaar een concrete invulling kan geven die aansluit bij het herontwerp van de eerste jaren. De grote aandacht voor de beroepspraktijk in de gehele opleiding zal naar alle waarschijnlijkheid ook doorklinken in het afstudeerprogramma nieuwe stijl: afstudeeropdrachten bij een opdrachtgever die leiden tot interventies of producten op basis van gedegen onderzoek. Uit de gesprekken onthoudt de commissie dat er al aanpassingen zijn gebeurd met betrekking tot de haalbaarheid van het afstudeertraject die het studierendement van de opleiding verhogen.

Om de kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten vast te stellen heeft de commissie 15 afstudeerwerken bestudeerd die in de studiejaren 2016-2017 en 2017-2018 zijn ingediend en aanvaard. De lijst van studentnummers is beschikbaar in bijlage 6.

De geselecteerde eindwerken zijn allemaal opgesteld volgens het afstudeerprogramma 'oude stijl'. De commissie stelt vast dat de kwaliteit van de eindwerken verschillend is, maar dat ze allemaal voldoen aan de gestelde minimale kwaliteitseisen. De beoordeling van de commissie verschilt echter vaak van de scores van de beoordelaars en is in al die gevallen lager. Gezien de slordigheid in taal en lay-out van een aantal eindwerken, lijkt het erop dat sommige studenten in tijdnood zijn gekomen bij de afronding van hun bachelorproef.

De commissie stelt vast dat elk eindwerk een onderwerp behandelt dat relevant is voor SJD. Bovendien vinden de commissieleden dat de gebruikte literatuur over het algemeen rijker is dan wat men gemiddeld aantreft in afstudeerwerken op professioneel bachelorniveau. Echter, de commissie constateert ook dat de gebruikte onderzoeksmethode niet altijd aansluit bij de onderzoeksvraag. Dit betekent dat de uitvoering van het onderzoek, de analyse en de conclusies niet altijd een gepast antwoord bieden op de onderzoeksvraag.

De kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten wordt niet enkel gemeten aan de hand van de afstudeerwerken, maar ook door na te gaan hoe het de afgestudeerden vergaat op de arbeidsmarkt. Uit de gesprekken met zowel alumni als werkveldvertegenwoordigers komt naar voren dat SJD'ers redelijk snel een gepaste baan vinden. Werkgevers zijn tevreden met de kwaliteit van de afgestudeerde SJD'ers: heel wat studenten gaan onmiddellijk na hun opleiding aan de slag op een voor SJD relevante werkplek met een takenpakket op hbo-niveau. Verschillende alumni gaven bovendien aan dat hun eerste werkplek een inhoudelijke voortzetting is van de keuzes die zij gemaakt hebben ten aanzien van hun stage en hun afstudeerwerk. Volgens de commissie zal de opleiding nieuwe stijl die inhoudelijke stroomlijning nog verder doortrekken.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de kwaliteit van de beoordeelde afstudeerwerken voldoende is. Ze vindt dat de onderwerpen passend zijn voor een SJD opleiding en dat er heel wat literatuur wordt gebruikt in de afstudeerfase. Individuele afstudeerwerken zijn van wisselende kwaliteit, altijd voldoende, zelden indrukwekkend en vaak minder sterk dan het eindcijfer doet vermoeden.

De commissie onderschrijft de plannen van de opleiding voor het afstudeerprogramma nieuwe stijl en moedigt de opleiding aan om hierbij de

nodige durf te tonen: gezien de aanpak van het Leidse SJD-onderwijs mag het beroepsproduct een prominente plaats innemen binnen het afstudeertraject. De wetenschappelijke verantwoording blijft belangrijk maar kan veel korter, volgens de commissie. De borging van de kwaliteit en het eindniveau kan verder aangescherpt worden met sterke evaluatieformulieren die recht doen aan zowel de eindcompetenties van het programma als de leerdoelen van het afstudeertraject. De commissie geeft de opleiding ter overweging om in gesprek te gaan met zowel werkveld als alumni om na te gaan welke afstudeerproducten relevant zijn. Om de haalbaarheid van het afstudeerprogramma te verhogen kan de opleiding studenten de gelegenheid bieden om op voorhand – tijdens de stage in jaar 3 – te werken aan de opmaak van hun afstudeerproject.

Ten slotte is de commissie onder de indruk van de wijze waarop studenten de weg vinden naar de arbeidsmarkt. Die vlotte overgang toont aan volgens de commissie dat het programma studenten op de juiste manier opleidt tot SJD professionals.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam panellid (incl. titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1-3 zinnen)
Drs R.R. van Aalst	Raoul van Aalst treedt met regelmaat op als voorzitter van visitatiepanels
Dr.mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden	Eric van de Luytgaarden is lector en docent aan Hs Zuyd, en tevens juridisch adviseur
Drs J.A. Waal	Jan Albert Waal is algemeen directeur van Het Juridisch Loket, een sociaal-juridische dienstverlener met circa dertig vestigingen in het land
H. van Veeren	Hanna van Veeren studeert bachelor Liberal Arts and Sciences aan de UU; momenteel vervult zij een bestuursjaar bij de studievereniging USLAS Atlas.

De commissie werd bijgestaan door Mark Delmartino, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

Woensdag 21 november 2018

12.00u Ontvangst commissie – lunch en intern overleg

13.15u Rondleiding op de campus

13.30u Gesprek met het management

14.35u “Wij werken voor en met het beroepenveld” – sessie 1

15.45u “Wij werken voor en met het beroepenveld” - sessie 2

16.30u Intern overleg

17.00u Afsluiting en terugkoppeling dag 1

Donderdag 22 november 2018

09.00u “Wij kennen de student en de student kent ons”

10.00u “Wij stimuleren de student actief en voltijds te studeren”

11.00u “Wij zijn een leergemeenschap van professionals”

12.15u Lunch en intern overleg

13.30u Ervaringen van studenten en alumni

14.30u Inloopspreekuur

15.00u Intern overleg

15.45u Terugkoppeling

16.15u Einde visitatiebezoek - borrel

Bijlage 3 Eindkwalificaties

Competentie 1: sociaal juridisch analyseren

De SJD'er analyseert de sociaal juridische vraag van de cliënt op een methodische manier en neemt op basis van zijn analyse een beslissing.

Competentie 2: informeren, adviseren en doorverwijzen

De SJD'er adviseert zijn cliënt over zijn sociaal juridische vraag, adviseert over te nemen (juridische) stappen en verwijst de cliënt zo nodig door naar andere instanties.

Competentie 3: conflicten hanteren, bemiddelen in conflictsituaties en omgaan met klachten

De SJD'er kan een conflictanalyse maken en weet interventies toe te passen om escalatie te voorkomen en anders te bemiddelen bij sociaal juridische conflicten tussen (groepen) cliënten en/of organisaties of overheden.

Competentie 4: belangen behartigen en onderhandelen

De SJD'er behartigt de belangen van de cliënt en organisatie op het sociaal, juridische en financiële vlak. Indien nodig onderhandelt de SJD'er integraal op zoek naar gemeenschappelijke belangen.

Competentie 5: bevorderen van zelfredzaamheid

De SJD'er ondersteunt een cliënt (of een groep cliënten) bij het aanpakken van sociaal juridische problemen in een traject van begeleiding en coaching.

Competentie 6: signaleren en onderzoeken

De SJD'er brengt effecten van wet en regelgeving in kaart, signaleert knelpunten in de uitvoering en doet voorstellen tot verbeteringen.

Competentie 7: werken binnen een organisatie, integraal samenwerken en regisseren

De SJD'er werkt samen met andere professionals binnen de eigen organisatie en bij de integrale en systeemgerichte aanpak van multi-problematiek van cliënten met werkers uit andere organisaties.

Competentie 8: professionele ontwikkeling

De SJD'er kan sturing geven aan zijn professionele ontwikkeling.

Bijlage 4 Programmaoverzicht

Jaar 1

- Inleiding recht, Sociologie: doelgroepen, Samenwerken & Interviewen (10 ECTS)
- Taal 1 (2 ECTS)
- WeQuest (2 ECTS)
- Basisgespreksvaardigheden (2 ECTS)
- Verbintenissenrecht, Sociologie van het wonen, Methodiek (10 ECTS)
- Taal 2 (2 ECTS)
- Digitalisering (2 ECTS)
- (Jeugd)strafrecht, Criminologie, Voorlichting geven (10 ECTS)
- Presenteren (2 ECTS)
- Effective reading (2 ECTS)
- Power of speech (2 ECTS)
- Bestuursrecht & bijzonder bestuursrecht, Psychologie, Slechtnieuwsgesprek (10 ECTS)
- Financieel rijbewijs (2 ECTS)
- Connect (2 ECTS)

Jaar 2

- Arbeidsrecht & sociale zekerheidsrecht, loopbaanvraagstukken, analyseren & adviseren (10 ECTS)
- De Kritische Blik 1+ 2 (5 ECTS)
- Recht in het echt – consumentenrecht en belastingrecht + Hulp Bij Aangifte (5 ECTS)
- Personen- en familierecht, ethiek, informeren & casusoverleg (10 ECTS)
- Schuldhulpverlening, de cliënt in de schulden, multiproblematiek gespreksvoering (10 ECTS)
- Onderzoeksvaardigheden 1+ 2 (5 ECTS)
- De SJD professional 1 + 2 (5 ECTS)
- Vreemdelingenrecht & Europees recht, diversiteit in de samenleving, klachtopvang (10 ECTS)

Jaar 3

- Stage 1 (24 ECTS)
- Werkprocessen (2 ECTS)
- Omgaan met weerstand en agressie (1 ECTS)
- Discretionaire ruimte (1 ECTS)
- Stage 2 (24 ECTS)
- Onderzoeksvaardigheden: praktijkonderzoek (6 ECTS)
- Studieloopbaanbegeleiding (2 ECTS)

Jaar 4

- Minor 1 (15 ECTS)
- Minor 2 (15 ECTS)
- Afstuderen – plan van aanpak (5 ECTS)
- Afstuderen – beroepsproduct (20 ECTS)
- Afstuderen – presentatie in de praktijk en reflectie (3 ECTS)
- Studieloopbaanbegeleiding (2 ECTS)

Bijlage 5 Bestudeerde documenten

- Opleiding SJD. In goede handen, zelfevaluatie-rapport Hogeschool Leiden, oktober 2018.
- Bijlagen bij zelfevaluatie-rapport:
 - o Instroom- uitval- en slagingspercentages
 - o In- en uitstroom door de jaren heen
 - o Het curriculum tot cohort 2016-2017
 - o Nieuwe SJD-competenties Hogeschool Leiden
 - o Oude SJD-competenties Hogeschool Leiden
- Visie en vormgeving opleiding SJD Hogeschool Leiden, november 2018
- Competentiematrix SJD 2017-2018
- Van competenties tot eindniveau, uit: opleidingsplan SJD najaar 2016
- Opleidingsprofiel, uit: landelijk beroeps- en opleidingsprofiel SJD
- Body of Knowledge and Skills van SJD, uit: landelijk beroeps- en opleidingsprofiel SJD
- Eindwerkstukken van vijftien studenten

